

# Peněžítá pomoc v mateřství

## Mateřská




Vysvětlíme, zda při těhotenství a péči o novorozence můžete dostat peněžitou pomoc v mateřství (mateřskou). Dozvíte se, jak a kde požádat o tuto dávku a kdo o ní rozhoduje. Sdělíme, kolik peněz dostanete a jak dlouho budete dávku dostávat. Zjistíte také, s čím Vám pomůže ombudsman.

Letáky ombudsmana najdete na [www.ochrance.cz](http://www.ochrance.cz) v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).

### Co je peněžítá pomoc v mateřství?

Peněžítá pomoc v mateřství, známá jako „**mateřská**“, je **dávka – peníze pro toho, kdo nemůže pracovat kvůli mateřství a péči o novorozené dítě**.

Vyplácí se podle [zákona o nemocenském pojištění](#).

 **Mateřská dovolená je pracovní volno**, které Vám zaměstnavatel dá po dobu čerpání mateřské.



### Dostane mateřskou jen matka dítěte?

**Ne.** Namísto matky dítěte může mateřskou dostávat **otec** dítěte (podmínky vysvětlíme: [Kdy může mít mateřskou otec dítěte?](#)) nebo **ten, kdo pečuje** o dítě, které mu svěřil soud.



### Dostane mateřskou každý, kdo pečuje o dítě?

**Ne.** Pokud jste **zaměstnaní**, mateřskou dostanete, jen pokud:

- máte **nemocenské pojištění při nástupu** na mateřskou anebo nastupujete v *ochranné lhůtě* ze zaniklého zaměstnání (*ochrannou lhůtu vysvětlíme na další straně*) a současně
- máte **alespoň 270 dnů pojištění v posledních dvou letech** před nástupem na mateřskou.

Pokud **podnikáte** (jste samostatně výdělečně činní), mateřskou dostanete, jen pokud:

- máte **nemocenské pojištění při nástupu** na mateřskou anebo nastupujete v *ochranné lhůtě* po zániku pojištění (*ochrannou lhůtu vysvětlíme na další straně*) a současně
- máte **alespoň 270 dnů pojištění v posledních dvou letech** před nástupem na mateřskou a z toho máte **alespoň 180 dnů pojištění z podnikání v posledním roce** před nástupem.



### Mám při zaměstnání nemocenské pojištění?

Abyste v zaměstnání byli nemocensky pojištění, potřebujete **minimální měsíční příjem**:

- Při pracovní smlouvě, dohodě o pracovní činnosti a ostatních zaměstnáních musíte mít ve smlouvě **domluvený** příjem alespoň **4 000 Kč** měsíčně. Pokud jste si domluvili nižší příjem nebo jste si výši příjmu nedomluvili, použije se **vyplacený** příjem.
- Při dohodě o provedení práce musíte mít **vyplacený** příjem nad **10 000 Kč** měsíčně.



## Mají podnikající nemocenské pojištění?

Podnikající nemusejí mít nemocenské pojištění. Mají ho tedy jen ti, **kdo se přihlásí** k účasti na nemocenském pojištění **a platí si pojistné**.



## Kdy mohu nastoupit na mateřskou?

Nástup na mateřskou si určíte sama **mezi počátkem 8. a 6. týdne před termínem porodu**, který vyznačí Váš gynekolog na předepsaném tiskopisu. **Pokud porodíte dříve**, je dnem nástupu na mateřskou **den porodu**.

Otcové a jiní pečující nastupují na mateřskou dnem, kdy převezmou péči o dítě.



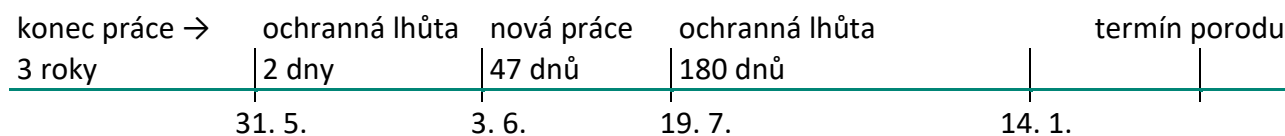
## Co když během těhotenství přestanu pracovat? Co je ochranná lhůta?

Pokud během těhotenství skončíte v zaměstnání nebo ukončíte nemocenské pojištění při podnikání, zaniká Vaše nemocenské pojištění, ale běží Vám **ochranná lhůta 180 dnů**. Výjimkou je **dohoda o provedení práce** – při jejím ukončení ochrannou lhůtu nemáte.

**Kdyby Vaše zaměstnání** (pojištění při podnikání) **trvalo méně než 180 dnů**, je ochranná lhůta stejně dlouhá jako zaměstnání (pojištění při podnikání).

Když během ochranné lhůty nastoupíte do **nového zaměstnání** (přihlásíte se k nemocenskému pojištění při podnikání), ochranná lhůta se přeruší a nevyčerpaná část se přičte k ochranné lhůtě z nového zaměstnání (podnikání), celkem ale nanejvýš 180 dnů.

**Příklad:** Těhotná paní Michaela dne 31. 5. 2022 po třech letech skončila v zaměstnání. Ochranná lhůta jí tedy začala běžet 1. 6. 2022. Dne 3. 6. 2022 nastoupila do nového zaměstnání. Byla v něm do 18. 7. 2022 (tedy 47 dnů). Ochranná lhůta z prvního zaměstnání neběžela ve druhém zaměstnání a nevyčerpaná část (178 dnů) se připočítala k nové ochranné lhůtě (47 dnů), ale celkem jen 180 dnů. Nově jí tedy začala běžet ochranná lhůta 19. 7. 2022 a trvá 180 dnů, tedy do 14. 1. 2023. Mateřskou dostane, pokud na ni nastoupí do 14. 1. 2023.



## Co když ochranná lhůta skončí dřív, než mohu nastoupit na mateřskou?

Pokud ochranná lhůta skončí před počátkem 8. týdne před termínem porodu, **mateřskou nedostanete**. Můžete ale požádat o **rodičovský příspěvek** ode dne narození dítěte.



## Co když mám zaměstnání nebo podnikám, ale nemám 270 dnů pojištění v posledních dvou letech?

Pokud nárok na mateřskou nemáte ze žádného svého zaměstnání ani podnikání, můžete svého lékaře požádat o uznání **dočasné pracovní neschopnosti** od počátku šestého týdne před termínem porodu. Lékař ji pak **ukončí po šesti týdnech po porodu**, pokud pracovní neschopnost neskončí z jiných důvodů dřív. **Pak požádáte o rodičovský příspěvek**.



## Kdy může mít mateřskou otec dítěte?

Otec dítěte může mít mateřskou, pokud:

- 1 matka **nemůže o dítě pečovat** anebo je **dočasně práce neschopná** kvůli závažné dlouhodobé nemoci, nebo
  - 2 matka, která může o dítě pečovat, **uzavře s otcem dítěte písemnou dohodu**, že o dítě bude pečovat otec. Dohodu lze uzavřít nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte, a to nejméně na 7 navazujících kalendářních dnů.
- + Otec musí splnit **stejně podmínky jako matka**: mít potřebnou dobu nemocenského pojištění a na mateřskou nastoupit v době pojištění nebo v ochranné lhůtě.



## Dostanu mateřskou, když jsem v evidenci úřadu práce?

**Mateřskou dostanete, pokud Vám ještě běží ochranná lhůta** po zániku zaměstnání (placení pojistného při podnikání) a máte dost pojištění před nástupem na mateřskou.

Po dobu evidence na úřadu práce totiž nemáte nemocenské pojištění.



## Započítá se mi studium dokončené před zaměstnáním nebo podnikáním?

Pokud **nyň pracujete** (podnikáte) a **nemáte dostatečnou dobu nemocenského pojištění**, ale před prací jste **úspěšně dokončila studium**, **doba studia se Vám započte** do doby pojištění.



## Jak dlouho budu peněžitou pomoc v mateřství dostávat?

Záleží na tom, kolik dětí porodíte:

- **28 týdnů**, pokud porodíte jedno dítě nebo
- **37 týdnů**, pokud porodíte více než jedno dítě, ale jen pokud po 28 týdnech dál pečujete alespoň o dvě děti,

nebo na počtu dětí, o které pečujete, pokud **nejste matka**:

- **22 týdnů**,
- **31 týdnů**, pokud po 22 týdnech dál pečujete alespoň o dvě děti.



## Musí mě zaměstnavatel po nástupu na mateřskou omluvit v práci?

**Ano**, po nástupu na mateřskou Vás zaměstnavatel musí omluvit v práci. Jde o důležitou osobní překážku v práci na straně zaměstnance podle [§ 191 zákoníku práce](#).

Pracovní volno (**mateřská dovolená**) trvá **po celou dobu pobírání mateřské**.

## Kdo vyplácí mateřskou?

Mateřskou vyplácí **okresní správa sociálního zabezpečení**:

- **zaměstnaným** podle sídla zaměstnavatele nebo jeho mzdové účtárny, pokud ji má,
- **podnikajícím** podle místa trvalého pobytu nebo místa hlášeného pobytu (u cizinců).

## Kolik dostanu?

Můžete použít **kalkulačku** na [www.mpsv.cz](http://www.mpsv.cz) (*Působnosti MPSV → Nemocenské pojištění → úplně dole Kalkulačka pro výpočet dávek v roce 2023*).

Mateřská se počítá jako nemocenské – dostanete **70 % redukováného denního vyměřovacího základu**.

**Denní vyměřovací základ** je

- **u zaměstnaných** součet příjmů za předchozích 12 měsíců před měsícem, kdy nastoupíte na mateřskou, vydělený počtem kalendářních dnů (do příjmu se nezapočítávají tzv. vyloučené dny – např. dny, kdy jste brali nemocenské),
- **u podnikajících** součet měsíčních základů, z nichž jste zaplatili pojistné na nemocenské pojištění.

**Redukovaný** denní vyměřovací základ vznikne snížením podle tří redukčních hranic.

**Příklad:** Při průměrném měsíčním příjmu 30 000 Kč dostanete mateřskou asi 22 500 Kč.

## Jak mám požádat o mateřskou?

- 1** **Tiskopis Žádost o peněžitou pomoc v mateřství** Vám dá **Váš gynekolog**. Jinak si ho můžete vyzvednout na okresní správě sociálního zabezpečení (nedá se stáhnout elektronicky).

V části A gynekolog sám potvrdí předpokládaný den porodu.

**Vyplníte údaje v části B.**

**Zaměstnaní** tiskopis **předají zaměstnavateli**.

Ten doplní potřebné údaje a tiskopis předá okresní správě sociálního zabezpečení.

**Podnikající** tiskopis předají **okresní správě sociálního zabezpečení**.

Tím jste požádali o peněžitou pomoc v mateřství.

- 2** Pak **okresní správa sociálního zabezpečení** o žádosti **rozhodne**.



Pokud **mateřskou přizná**, neposílá rozhodnutí. Oznámení o přiznání mateřské, denní výši a denní vyměřovací základ bude na výpisu z účtu nebo na poštovní poukázce.



Pokud **žádost o mateřskou zamítne**, vydá rozhodnutí, v němž vysvětlí, proč mateřskou nepřiznala, a poučí Vás o tom, že se **můžete odvolat**.



## Mohu při pobírání mateřské pracovat/podnikat/vydělávat?

Pro dosavadního zaměstnavatele **nemůžete pracovat v zaměstnání, ze kterého máte mateřskou**. Můžete se s ním ale domluvit na jiné práci než té, kterou máte sjednanou v pracovní smlouvě (uzavřete novou smlouvu/dohodu). Také můžete pracovat pro jiného zaměstnavatele, někdy k tomu ale potřebujete souhlas původního zaměstnavatele.

**Jako podnikající nemůžete osobně vykonávat výdělečnou činnost**. V dosavadní činnosti můžete pokračovat prostřednictvím svých zaměstnanců nebo spolupracujících osob.



## Jsem znovu těhotná na rodičovské dovolené. Dostanu opět mateřskou?

Záleží na tom, zda trvá zaměstnání, ze kterého jste dřív měla mateřskou.

**Pokud trvá Vaše zaměstnání** a dítě, o které na rodičovské dovolené pečujete, je mladší 4 let věku, dostanete mateřskou i při dalším těhotenství. Okresní správa sociálního zabezpečení zjistí nový denní vyměřovací základ.

Pokud na mateřskou nastupujete **u stejného zaměstnavatele** do 4 let věku dítěte, okresní správa sociálního zabezpečení porovná nově zjištěný denní vyměřovací základ s denním vyměřovacím základem pro dřívější mateřskou. Použije ten vyšší.

**Pokud zaměstnání skončilo** během rodičovské dovolené, **mateřskou nedostanete**. Můžete požádat o **rodičovský příspěvek** ode dne narození mladšího dítěte.



## Pomůže mi s mateřskou ombudsman?

Pokud **mateřskou nedostanete** a nepomůže ani odvolání, můžete napsat ombudsmanovi. Přiložte prosím rozhodnutí o odvolání.

**Kdyby se s Vaší žádostí nic nedělo**, požádejte Českou správu sociálního zabezpečení o přijetí opatření proti nečinnosti. Více informací je v našem letáku [Nečinnost úřadů](#). Také můžete použít náš [formulář žádosti o přijetí opatření proti nečinnosti](#). Pokud neuspějete, můžete napsat ombudsmanovi.

Více informací najdete v letáku [Ombudsman](#).

Všechny naše letáky jsou na [www.ochrance.cz](http://www.ochrance.cz) v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).